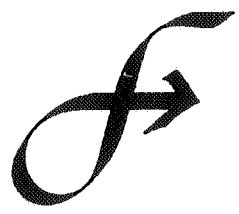

Im. Fin.sekr. 19 J.nr. 97/71511-38

98

31 OKT. 1997 *EB* **KWA (73)**

Antal bilag 1 Aktnr. 17

Dansk Flygtningehjælp, Asylafdelingen
Generelle baggrundsoplysninger

KINA

Den politiske og menneskeretlige situation i Kina.

Udarbejdet af: Tine Clausen og Eva Green

Dato: 20. oktober 1997

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	0
INTRODUKTION TIL NOTATET	1
INDLEDNING	2
LOVREFORM	2
VILKÅRLIGE ARRESTATIONER OG TILBAGEHOLDELSER	3
FRIHEDSBERØVELSE UNDERLAGT DOMSTOLSPRØVELSE	3
ADMINISTRATIV FRIHEDSBERØVELSE	3
ÅRSAG TIL FRIHEDSBERØVELSE	4
RETFÆRDIG RETTERGANG	4
RET TEN TIL FORSVAR	4
PROCESSEN OG USKYLDSFORMODNING	5
ANVENDELSEN AF DØDSSTRAF	5
POLITISKE FANGER	6
STATSHEMME LIGHEDER	6
GENOPDRAGELSE SLEJRE - ARBEJDSLEJRE	6
TORTUR OG ANDRE FORMER FOR FYSISKE OVERGREB	7
TVUNGNE TILSTÅELSER	7
PRESSE- OG YTRINGSFRIHED OG FORENINGS- OG FORSAMLINGSFRIHED	8
RELIGIONSFRIHED	9
GODKENDELSE OG REGISTRERING	9
RELIGIØS UNDERTRYKKELSE	9
RELIGION OG ETNICITET	10
FAMILIEPLANLÆGNINGSPOLITIKKEN	10
BEVÆGELSESFRIHED OG TILBAGEVENDEN	11
LITTERATURLISTE OG CITATHENVISNINGER	12

Generelle baggrundsoplysninger FOLKEREPU BLIKKEN KINA

Dansk Flygtningehjælp
Borgergade 10, 3. sal
Postbox 53
1002 København K
Telefon: 33 91 27 00
Fax: 33 32 84 48
E-mail: drc@drc.dk
Internet hjemmeside: <http://www.drc.dk>

Introduktion til notatet

De seneste år har der været veldokumenterede oplysninger om omfattende krænkelse af internationalt accepterede menneskerettigheder i Folkerepublikken Kina. De kinesiske myndigheder griber konsekvent ind over for samfundskritiske eller i øvrigt opponerende holdninger. Regeringen fastholder restriktioner i ytrings-, forenings- og forsamlingsfriheden. Myndighederne fører endvidere stærk kontrol med og registrerer religiøse samfund.

Det strafferetlige system har traditionelt afskåret tilbageholdte og anklagede personer fra retssikkerhedsgarantier som for eksempel retten til et forsvar og en retfærdig rettergang. Menneskerettighedskrænkelserne har omfattet vilkårlige og langvarige isolationsfængslinger, tvungne tilståelser, tortur og vanrøgt af fanger samt ringe forhold i fængslerne.ⁱ

Inden for det sidste år har landets lovgivning undergået en omfattende revision, og dette gælder særligt forhold inden for den materielle strafferet og strafferetsplejen. Kinas straffeprocessuelle lovgivning fra 1979 (The Criminal Procedure Law - herefter "CPL") er blevet ændret, og i 1996 blev vedtaget en ny lov, der regulerer adgangen til iværksættelse af administrative sanktioner (The Administrative Punishment Law - herefter "APL").

Lovrevisionen betyder en generel forbedring af retssikkerheden for tilbageholdte og anklagede personer. Den kinesiske straffeproses er imidlertid stadig ikke i overensstemmelse med internationale menneskerettighedsstandarder, og menneskerettighedsaktivister og jurister i Kina sætter desuden spørgsmålstegn ved den praktiske implementering af disse rettigheder.ⁱⁱ

Den omfattende lovrevision har heller ikke ændret de kinesiske myndigheders adgang til udenretligt at pålægge personer sanktioner i form af tilbageholdelse i de såkaldte "genopdragelse gennem arbejde"- lejre. Disse udgør en form for administrativ sanktion, der således ikke er underlagt domstolens kompetence og legalitetskontrol. Adgangen til at anklage personer for videregivelse af statshemmeligheder anvendes endvidere fortsat som grundlag for tilbageholdelse af personer, der har deltaget i fredelige politiske eller religiøse aktiviteter.ⁱⁱⁱ

Endelig er endnu en lovgivning vedtaget i 1996 - The Martial Law - der giver myndighederne vide beføjelser til at suspendere forfatningsrettigheder under undtagelsestilstande.^{iv}

Dette notat indeholder en gennemgang i hovedtræk af menneskerettighedssituationen i Kina. Det beskriver således det kinesiske straffesystem - særligt de (utilstrækkelige) retssikkerhedsgarantier i relation til myndighedernes adgang til tilbageholdelse af personer og problemstillinger vedrørende anklagedes adgang til en retfærdig rettergang. De kinesiske myndigheders omfattende anvendelse af tortur - særligt med henblik på opnåelse af tilståelser i straffesager - behandles. Restriktioner i politiske rettigheder - såsom presse- og ytringsfrihed og forenings- og forsamlingsfrihed - gennemgås, ligesom begrænsninger i befolkningens frie bevægelighed beskrives. Endelig behandles den omfattende statslige kontrol med religiøse samfund i form af registrering, religiøs pressio og undertrykkelse. Notatet indeholder desuden en beskrivelse af Kinas familieplanlægningspolitik - et-barnspolitikken.

Notatet gennemgår det lovgivningsmæssige grundlag for den statslige myndighedsudøvelse - særligt på det straffeprocessuelle område - og overensstemmelsen med internationale retsstandarder. Hovedvægten er dog lagt på en beskrivelse af den omfattende dokumentation af myndighedernes systematiske overgreb på menneskerettigheder.

Indledning

Folkerepublikken Kina er ledet af Kinas Kommunistiske Parti (Chinese Communist Party, "CCP"). Partimedlemmerne besidder næsten alle civile topposter inden for politiet og militæret både på nationalt og regionalt niveau. Politbureauet - der udgør den højeste statslige myndighed - blev efter den netop afsluttede 15. partikongres udvidet til at have 22 partimedlemmer. CCP's politiske ideologi er fortsat socialistisk, men inden for de senere år er marxistisk tankegang suppleret med økonomisk pragmatisme. Partiets autoritet hviler for størstedelen på de økonomiske reformers succes samt partiets evne til at sikre stabilitet, patriotisme og kontrol med sikkerhedsapparatet.^v Sikkerhedsapparatet består af Ministeriet for stats- og offentlig Sikkerhed, Folkets bevæbnede politi, Folkets Frihedshær, den offentlige anklagemyndighed, domstole og fængselsvæsenet.

Lovreform

Den Nationale Folkekongres - Kinas lovgivende myndighed - har i 1996 vedtaget væsentlige ændringer inden for den straffeprocessuelle lovgivning med henblik på at øge retssikkerheden for tilbageholdte og anklagede personer. Som nævnt i introduktionen blev strafferetsplejeloven - The Criminal Procedure Law fra 1979, der indeholder de grundlæggende regler for strafferetsplejen inden for domstolssystemet - revideret i marts 1996 med ikrafttræden den 1. januar 1997. Reformerne medfører en forbedret retssikkerhedssituation for tilbageholdte og anklagede personer særligt med hensyn til adgang til forsvarsbistand, men den kinesiske straffeprocess er stadig ikke i overensstemmelse med internationale menneskerettighedsstandarder. Ifølge Amnesty International yder CPL ikke tilstrækkelig beskyttelse mod arbitrær tilbageholdelse og tortur, eller sikkerhed for en retfærdig domstolsprøvelse.^{vi}

I marts 1996 vedtog Den Nationale Folkekongres som nævnt en lov vedrørende administrative sanktioner, der blandt andet fastsætter regler vedrørende administrativ frihedsberøvelse. I praksis har der eksisteret et system med administrative sanktioner parallelt med det strafferetlige system. Selv frihedsberøvelse i længere tid kan således bestemmes udenretligt typisk af politimyndighederne eller lokale regeringskomiteer, og er således ikke underlagt domstolens kompetence og legalitetskontrol. Lovgivningen trådte i kraft den 1. oktober 1996 og tildeler administrativt frihedsberøvede visse rettigheder såsom en ret til at blive hørt. Dette indebærer dog ikke en egentlig adgang til forsvarsbistand.

Vilkårlige arrestationer og tilbageholdelser

Frihedsberøvelse underlagt domstolsprøvelse¹

På trods af straffeprocessuelle regler, der begrænser adgangen til frihedsberøvelse, er der bekræftede oplysninger om talrige vilkårlige og langvarige tilbageholdelser og arrestationer uden, at den pågældende er fremstillet for en dommer. Endvidere tillader den reviderede straffeprocessuelle lovgivning de kinesiske politimyndigheder at frihedsberøve personer i længere tid uden domstolsprøvelse. Den straffeprocessuelle reform har ikke øget retssikkerheden væsentligt på dette område, og i enkelte tilfælde stilles den frihedsberøvede dårligere end før lovrevisionen. Ifølge CPL fra 1979 (Criminal Procedure Law) kunne personer alene tilbageholdes i ti dage, hvorefter en anholdelsesordre skulle godkendes af anklagemyndigheden. Nu kan personer under mistanke for kriminalitet tilbageholdes i op til 14 dage uden anklageskrift. Særlige kategorier af mistænkte kan tilbageholdes i op til 37 dage, uden at der rejses egentlig anklage. Dette gælder blandt andet personer, der er "under stærk mistanke for at have taget fra sted til sted og begået kriminalitet eller under stærk mistanke for at have begået gentagen kriminalitet eller stiftet bander med henblik på at begå kriminalitet" (CPL, Article 69). Yderligere kan personer, der "ikke oplyser deres sande navn og adresse, og personer, hvis identitet er uklar", tilbageholdes, indtil deres identitet er fastsat (CPL, Article 128). Dette betyder i praksis, at de kan tilbageholdes uden domstolsprøvelse på ubestemt tid, indtil deres identitet er fastlagt.^{vii}

Det formelle krav om domstolsprøvelse inden for henholdsvis 14 og 37 dage respekteres endvidere ikke i praksis, og der foreligger oplysninger om frihedsberøvelse i væsentlig længere tid uden domstolsprøvelse. Dette har været tilfældet i sager mod kendte systemkritikere, og U.S. Department of State nævner i sin rapport fra 1997 et eksempel på, at en frihedsberøvet har været tilbageholdt i 17 måneder uden domstolsprøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed.

Administrativ frihedsberøvelse²

I mange år har arbitrære frihedsberøvelser forekommet i "maskeret" form, idet de ofte er blevet iværksat under dæksnavne som "tilbageholdelse med henblik på husly og undersøgelse" eller "overvåget opholdssted". Der findes også eksempler på, at sikkerhedspersonale har givet politiske aktivister en såkaldt "invitation" til at holde ferie på landet.³ Alternativet til at acceptere en sådan invitation var tilbageholdelse. Myndighederne har på denne måde omgået de straffeprocessuelle begrænsninger i adgangen til lovlig frihedsberøvelse. Ifølge Amnesty International har sådanne vilkårlige arrestationer under dæksnavne fundet sted i op til tre måneder, inden den frihedsberøvede er blevet stillet for en dommer.

¹ Læs nærmere om de nye kriterier for lovlig frihedsberøvelse i Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 4-6

² Læs nærmere om adgangen til administrativ frihedsberøvelse efter lovreformen i Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 21-26

³ U.S. Department of State, 1997, side 5. Ifølge U.S. Department of State, 1996, var der flere eksempler på anvendelse af denne restriktion inden Kvindekongressen i Beijing i 1995.

Med revisionen af strafferetsplejelovgivningen i 1996 blev anvendelsen af "tilbageholdelse med henblik på husly og undersøgelse" formelt udelukket, idet dette retsmiddel ikke blev indskrevet i den nye lovgivning vedrørende adgangen til administrativ frihedsberøvelse - APL. Imidlertid er det delvist inkorporeret i den reviderede CPL i form af den ovenfor omtalte øgede adgang til frihedsberøvelse i op til 37 dage uden dom. Den strafferetlige reform ændrer ikke systemet om "genopdragelse gennem arbejde", hvorefter myndighederne udenretligt kan frihedsberøve personer i op til tre år i arbejdslejr. Arbejdslejr behandles særskilt nedenfor.

Ifølge den reviderede strafferetsplejelovgivning er der fortsat mulighed for anvendelse af "overvåget opholdssted" - særligt over for systemkritikere og personer, der har begået mindre lovovertrædelser. Tidsmæssigt er der dog indført et maksimum på seks måneder.⁴

Årsag til frihedsberøvelse

Vilkårlige tilbageholdelser kan være såvel politisk, religiøst som økonomisk motiveret. Begrundelsen for tilbageholdelse kan for eksempel være tiltale for en mindre kriminel forseelse, at den pågældende udgør en trussel mod statssikkerheden eller er involveret i kontrarevolutionær virksomhed. Frihedsberøvelse kan også finde sted uden umiddelbar begrundelse såvel i en genopdragelses- eller arbejdslejr som i ens eget hjem eller i et såkaldt "regeringsgæstehus".

Retfærdig rettergang

Den dømmende myndighed i Kina er formelt en uafhængig instans, men i praksis er domstolene under markant indflydelse fra det kommunistiske parti. Partimedlemmer og regeringsledere gør for eksempel brug af trusler for at udøve pres i forbindelse med domstolenes afsigelse af domme og kendelser. Der er oplysninger om, at korruption har påvirket domstolenes beslutningsprocesser.^{viii}

Retten til forsvar⁵

Ifølge den tidligere strafferetsplejelovgivning havde den anklagede ingen reel mulighed for at forberede et forsvar i undersøgelsesfasen, der var afgørende for vurderingen af skyldsspørgsmålet. Den anklagede fik først tildelt en forsvarsadvokat syv dage før selve domsafsigelsen, hvor skyldsspørgsmålet reelt var afgjort. Over 90% af sagerne førte til domfældelse.^{ix}

Den reviderede CPL indeholder forbedrede vilkår i relation til den anklagedes adgang til forsvar, idet den foreskriver en ret for den anklagede til at udpege en eller to "forsvarere". Disse kan være advokater, familiemedlemmer eller en værge for den anklagede. Forsvareren kan foretage begrænsede undersøgelser, indkalde vidner og offentligt forsvare den anklagede.

⁴ Læs herom i Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 6-7

⁵ Læs nærmere om retten til forsvar efter lovreformen i Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 9-13

Denne udvikling i retning af øget adgang til forsvar kan imidlertid stadig gøres illusorisk i politiske sager. Endvidere er retten til forsvar afhængig af karakteren af tilbageholdelsen. I sager vedrørende anklage for videregivelse af statshemmeligheder skal myndighederne godkende den anklagedes ret til en forsvarer og kan således nægte dette. Ligeledes kan myndighederne nægte møder mellem forsvareren og den anklagede. Der foreligger endnu ikke oplysninger om, at myndighederne har anvendt disse muligheder.

Den straffeprocessuelle reform giver generelt den anklagede adgang til forsvarsbistand meget tidligere i processen end efter de tidligere regler, men tilbageholdelse kan stadig forekomme i uger eller måneder uden mulighed for kontakt med en forsvarer. Retten til bistand af en forsvarer kan endvidere indskrænkes til fra ti dage før selve retssagen, hvilket ifølge internationale retssikkerhedsstandarder er utilstrækkelig forberedelsestid. Også i sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om dødsstraf, kan adgangen til forsvarsbistand være således begrænset.^x Retten til forsvar svækkes endvidere af et utilstrækkeligt antal advokater samt manglende mulighed for de anklagede til at få økonomisk støtte til betaling af en forsvarer. Dissidenter har tillige haft svært ved at få forsvarsbistand på grund af sagernes kontroversielle karakter.^{xi}

Processen og uskyldsformodning

Ifølge den tidligere strafferetsplejelovgivning blev sagerne afgjort af undersøgelseskomiteer, inden retssagen var afviklet. Denne procedure har rødder i kinesisk tradition kaldet "dom først, retssag sidst", der står grundlæggende i modsætning til vestlig retstradition. Sagerne blev udlagt til disse specielle komiteer og vurderet udelukkende på skriftligt grundlag uden den anklagedes eller advokatens personlige fremmøde. Domsafsigelser var ofte verbale reproduktioner af de fremlagte anklager og tog stort set ikke hensyn til de under domsbehandlingen fremførte anbringender fra forsvarsadvokaten.^{xii}

Ændringerne til CPL i 1996 udelukker ikke overførsel af sager til forberedende undersøgelseskomiteer - der minimerer domstolens rolle - men begrænser adgangen hertil.^{xiii}

Den kinesiske straffeprocess har hidtil ikke indbefattet en "formodning om uskyld". Trods officielle påstande om optagelse af dette princip i den reviderede straffeprocess, er det uklart, om dette princip reelt blev indført ved ændringerne af de straffeprocessuelle regler.⁶

Anvendelsen af dødsstraf

De kinesiske myndigheder har systematisk anvendt dødsstraf som sanktion over for selv mindre forseelser som for eksempel berigelseskriminalitet.^{xiv} Der har endvidere været tilfælde af massehenrettelser blandt andet i forbindelse med en omfattende statslig kampagne - "strike hard" anti-crime campaign - mod alvorlige former for kriminalitet som mord og røveri.

En beslutning fra 1983 gav myndighederne adgang til summarisk behandling af retssager, hvor der var nedlagt påstand om dødsstraf.⁷ Ved strafferetsplejereformen i 1996 blev denne adgang ophævet.

⁶ Læs nærmere om diskussionen vedrørende indførelse af princippet om "formodning om uskyld" i den kinesiske strafferetspleje i Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 16-17

Imidlertid er de kinesiske retssikkerhedsgarantier i forbindelse med processen omkring afsigelsen af en dødsdom fortsat uforenelige med internationale retsprincipper. Blandt andet kan - som ovenfor nævnt - adgangen til forsvarsbistand begrænses til ti dage før retssagen - også i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om dødsstraf.

Der foreligger oplysninger om, at den omtalte "strike hard" anti-crime campaign blev anvendt i april 1996, hvilket medførte adskillige tusinde henrettelser.^{xv}

Politiske fanger

De kinesiske myndigheder afviser at have politiske fanger. Antallet af personer, der er tilbageholdt eller afsoner straf for kontrarevolutionær virksomhed eller deltagelse i fredelige politiske eller religiøse aktiviteter, formodes imidlertid at udgøre tusinder. Anklagede i politiske sager er ofte afskåret fra retssikkerhedsgarantier, for eksempel er kun få systemkritikere blevet tildelt en advokat - og i så fald ofte en advokat udvalgt af myndighederne. Advokater er som regel betænkelige ved at forsvare dissidenter på grund af sagernes følsomme karakter. I sager vedrørende anklager for videregivelse af statshemmeligheder - hvilket er en ofte anvendt begrundelse for offentlig anklage mod dissidenter - kan domstolene endvidere beslutte, at domsforhandlingerne ikke skal være åbne for offentligheden.

Efter strafafsoning fratages den dømte systemkritiker ofte almindelige politiske rettigheder, ligesom dennes ret til arbejde, rejseaktivitet og adgang til sociale ydelser begrænses.^{xvi}

Statshemmeligheder

Anklager for at have videregivet statshemmeligheder til såvel interne som udenlandske instanser bruges i vidt omfang. Begrebet "statshemmeligheder" fortolkes meget bredt og dækker ifølge domstolenes udlægning emner, der har indflydelse på sikkerheden og statens interesser. Den kinesiske fortolkning af dette begreb omfatter deltagelse i den almindelige politiske debat. En statshemmelighed kan for eksempel være videregivelse af statistiske oplysninger om, hvor mange gange dødsstraffen har været anvendt inden for de seneste år. Kinesiske udenrigskorrespondenter og andre journalister med kontakt til udlandet har været genstand for anklager om krænkelse af statshemmeligheder, hvilket har udløst op til 12 års fængsel.^{xvii}

Genopdragelseslejr - arbejdslejr

Efter kinesisk tradition gøres der stadig brug af den såkaldte "genopdragelse gennem arbejde" og "reformer gennem arbejde". Hjemlen til denne sanktion er en beslutning fra den Nationale Folkekongres fra 1957. Der er tale om en form for administrativ frihedsberøvelse, der pålægges som en straf af lokale regeringskomiteer. Frihedsberøvede og dømte placeres i arbejdslejr ofte langt fra

⁷ Beslutning fra "Standing Committee of the National People's Congress Regarding the Procedure for Rapid Adjudication of Cases involving Criminal Elements who seriously endanger Public Security", vedtaget den 2. september 1983 og ophævet den 1. januar 1997

deres hjem, hvor de gennem en årrække tvinges til at udføre forskellige former for fysisk arbejde. Personer, der har afsonet mere end fem år i arbejdslejr, mister ofte efterfølgende rettigheden til at vende tilbage til deres hjem. Andre løsladte kan vende hjem men vil blive frataget retten til at bevæge sig frit i landet.^{xviii}

Amnesty International oplyser, at genopdragelseslejre specielt anvendes over for personer, der har udtrykt systemkritiske synspunkter, og over for kriminelle, hvis forseelser kan betragtes som mindre alvorlige. Samvittighedsfanger har også været underlagt genopdragelse. Det samme gælder personer, der tilslutter sig ikke-anerkendte religiøse grupper og fagforeningsaktive. Anklagen - hvis en sådan overhovedet foreligger - kan for eksempel lyde på forstyrrelse af offentlig lov og orden.^{xix}

Fængsler, arbejdslejr og andre tilbageholdelsescentre er generelt kendetegnet ved meget ringe sanitære og sundhedsmæssige forhold. De indsatte får dårlig og utilstrækkelig kost, og skønt lovgivningen garanterer medicinsk behandling gives ikke adgang hertil.

Tortur og andre former for fysiske overgreb

Såvel kinesiske kilder som internationale menneskerettighedsgrupper rapporterer om talrige tilfælde, hvor politi og andre dele af sikkerhedsapparatet har anvendt tortur eller nedværdigende behandling over for anklagede eller dømte personer. Tidligere indsatte har på troværdig vis beskrevet, at embedsmænd har anvendt slag med kvægstave, elektroder, lænker og andre former for overgreb mod tilbageholdte personer.^{xx}

Der foreligger imidlertid ingen konkrete tal på omfanget og graden af tortur, da myndighederne er tilbageholdende med at give internationale menneskerettighedsorganisationer adgang til fængsler, herunder at tale med tilbageholdte eller dømte personer. International Røde Kors er fortsat forment adgang til indsatte i kinesiske fængsler. Anklagemyndigheden oplyser at have efterforsket 412 sager i 1995, hvor tortur blev anvendt som pression i forbindelse med tilståelser. Antallet af tilfælde af tortur og nedværdigende behandling menes imidlertid at være langt højere, end ovennævnte officielle tal udviser. Der er utallige beskrivelser af individuelle sager i menneskerettighedsrapporteringer.^{xxi}

Politiske fanger indsættes ofte i samme fængsel som almindelige kriminelle. Dette har medført, at politiske fanger er blevet udsat for vold og andre krænkelser fra de andre indsatte side.

Tvungne tilståelser

Varetagtsfængslede er i særlig risiko for at blive udsat for fysiske overgreb med henblik på at opnå en tilståelse. Domstolene lægger automatisk tilståelser til grund i straffedomme. Da forsvareren og familiemedlemmer ofte ikke har adgang til tilbageholdte personer, førend myndighederne har udfærdiget det egentlige anklageskrift, er risikoen for tilståelse under udøvelse af vold endnu større.

Det er uklart, hvorvidt den strafferetlige reform fra 1996 mindsker adgangen til at gøre brug af tvungne tilståelser i straffesager. Den reviderede CPL udelukker ikke explicit bevismateriale i form af tilståelser frembragt under tortur. Den kinesiske Højesteret (The Supreme People's Court) fremkom i 1994 med en afgørelse, hvorefter anvendelse af sådant bevismateriale ikke var lovligt, men dette følger stadig ikke af CPL.^{xxii}

Amnesty International oplyser, at alvorlige menneskerettighedskrænkelser i form af tortur og anden nedværdigende behandling ikke kun rettes mod politisk og religiøst aktive, men også imod almindelige borgere, der er kommet i modsætningsforhold til myndighederne. Selv personer, der kun har udført yderst begrænset politisk og også legal aktivitet - for eksempel i form af deltagelse i forskellige former for interesseorganisationsarbejde, fredelige demonstrationer, eller som har udtalt sig imod styret - har været udsat for alvorlige fysiske overgreb og tortur. Tortur er også set anvendt mod børn.^{xxiii}

Presse- og ytringsfrihed og forenings- og forsamlingsfrihed

Selv om den kinesiske forfatning anerkender presse- og ytringsfrihed for landets borgere, peger kilder på, at kommunistpartiet og dets politiske ledere omgår disse rettigheder. Det er i praksis ikke tilladt borgere at kritisere seniorembetsmænd eller andre overordnede eller i øvrigt tilkendegive meninger, der står i modsætning til doktrinerne i kommunistpartiet. Begrænsning af ytringsfriheden kommer endvidere til udtryk på universiteter og forskningsinstitutioner, hvor den politiske diskurs er under streng regeringskontrol. Intellektuelle, kunstnere og politisk aktive borgere i almindelighed underlægger som regel sig selv en streng selvkontrol af frygt for repressalier. På trods af den formelle forenings- og forsamlingsfrihed håndhæves i praksis den modsatte politik, idet alle former for protester - eller hvad der måtte opfattes således - mod systemet er strengt forbudt og sanktioneres.^{xxiv}

Akademisk frihed på universiteterne - særligt inden for socialvidenskaberne - er i de senere år kommet under yderligere overvågning og restriktioner fra regeringens side. Dette er blandt andet kommet til udtryk i kraftige restriktioner mod selv fredelige studenterdemonstrationer og en manglende offentlig anerkendelse af fredelige humanitære og menneskeretsorganisationer. Hertil kommer langvarige straffe i fængsler eller arbejdslejre til studerende, der har tilkendegivet selv mindre kritik af systemet eller deltaget i fredelige pro-demokratiske organisationers arbejde.^{xxv}

Kina har kun én officielt anerkendt fagforening, nemlig ACFTU (All China Federation of Trade Unions), hvis målsætning fortrinsvis er at forbedre arbejdsdisciplinen og mobilisere arbejderne til opnåelse af regeringens målsætninger.^{xxvi} Uafhængige fagforeninger er ulovlige og udsættes for streng undertrykkelse.^{xxvii}

Religionsfrihed

Godkendelse og registrering

Skønt den kinesiske forfatning omfatter princippet om religionsfrihed, underlægger myndighederne i praksis religiøse samfund og aktiviteter statslig kontrol. De seneste 15 år har været kendetegnet ved en markant religiøs opblomstring i Kina. 100 millioner mennesker menes at være tilknyttet de fem officielt godkendte religioner i Kina: buddhismen, daoismen, islam, katolicismen og protestantismen.

Denne religiøse opblomstring fik i begyndelsen af 1996 de kinesiske myndigheder til yderligere at begrænse forskellige religiøse gruppers ret til at praktisere deres religion frit, idet myndighederne underlagde alle religiøse aktiviteter statskontrol. Denne øgede kontrol omfatter såvel buddhistiske, muslimske, protestantiske som andre religiøse retninger i Kina. Myndighederne har presset religiøse grupper til at lade sig registrere under det statslige "Religious Affairs Bureau". Målet med den religiøse registrering i 1996 var at registrere de godkendte religiøse bevægelser og herefter forbyde alle ikke-registrerede bevægelser.^{xxviii}

Myndighederne presser desuden kristne bevægelser til at tilslutte sig enten "The Catholic Patriotic Association" eller den protestantiske "Three-Self Patriotic Movement". Disse er sekulære organisationer, der knytter de religiøse samfund til regeringen og partiet, og organisationerne varetager statslige kontrolopgaver.^{xxix}

Religiøs undertrykkelse

Et stort antal troende tilhører imidlertid religiøse grupper, der ikke er anerkendt af staten. Disse medlemmer er ofte genstand for vilkårlige tilbageholdelser, arrestationer og andre former for overgreb. Der har været talrige eksempler på overgreb mod borgere og religiøse ledere.^{xxx}

Den religiøse undertrykkelse er dog ikke kun rettet mod ikke-anerkendte religioner. Også de anerkendte religioner nævnt ovenfor er genstand for en øget statslig overvågning og sanktioner. Dette skyldes det kommunistiske partis holdning om, at enhver ideologi, der ikke er kommunistisk, er at betragte som en trussel mod statssikkerheden. Kommunistpartiets faldende popularitet i en række store provinser på landet har medført en øget religiøs opblomstring og samtidig en skærpet statslig undertrykkelse i form af vilkårlige og langvarige fængselsstraffe, fysiske overgreb og tortur.⁸ Opmærksomheden er specielt rettet mod vestlige religioner, der betragtes som fjendtlig

⁸ Læs om de etniske uroligheder i Xinjiang-provinsen i februar 1997 i Amnesty International, "People's Republic of China, Xinjiang: Trials after recent ethnic unrest". Befolkningen i Xinjiang-provinsen er for størstedelen muslimer.

udenlandsk propaganda. Således er protestantiske - hovedsageligt evangeliske "house churches" - og katolske "underground- churches" udsat for overgreb.⁹

Religion og etnicitet

De kinesiske myndigheder har i 1996 tilkendegivet et ønske om patriotisme over for det kommunistiske Kina i alle former for religiøse aktiviteter, hvilket imidlertid også omfatter buddhister i Tibet og muslimer i nordvest Kina. Religion betragtes specielt i disse provinser som en potentiel trussel mod den nationale sikkerhed på grund af den nære forbindelse til etniske gruppers kulturelle og nationale identitet.¹⁰

Familieplanlægningspolitikken

Den familieplanlægningspolitik, der blev iværksat i slutningen af 1970'erne, er fortsat gældende. Befolkningskontrolpolitikken bygger på uddannelse, propaganda og økonomiske incitamenter, ligesom psykisk pres og økonomiske straffe anvendes ved implementering af et-barns-politikken. Belønninger til ægtepar, der overholder politikken, består blandt andet af månedlige stipendier samt sundheds- og uddannelsesmæssige goder. Ægtepar, der overtræder politikken, straffes med bøder, tilbageholdelse af sociale ydelser og andre administrative straffe, inklusive tab af arbejde. Bøder kan løbe op på 30-50% af lønnen over en syv-årig periode.

Den nationale familieplanlægningspolitik indbefatter principielt ikke anvendelsen af fysisk tvang med henblik på abort eller sterilisation, men selv kinesiske embedsmænd har erkendt, at der har været tilfælde af tvungne aborter og sterilisationer. Desuden er den regionale implementering af den nationale politik generelt mere restriktiv - særligt i landområderne, hvor befolkningsbegrænsningen ikke har været effektiv. Implementeringen af politikken varierer væsentligt i de forskellige regioner og afhænger meget af de lokale myndighedspersoners indstilling. Der forekommer således regionale reguleringer af et-barns-politikken, der indeholder krav om tvangsabort, når ægteparret har fået det tilladte antal børn. Der er endvidere oplysninger om regional regulering, hvorefter der stilles krav om sterilisation af en af ægtefællerne, efter at disse har fået et barn uden tilladelse.^{xxx} Der er endvidere ubekræftede oplysninger om tvangsmæssig sterilisation og særlige økonomiske sanktioner over for ægtepar, der er flygtet fra familieplanlægningsmyndighederne efter at have fået et barn uden tilladelse. Ifølge oplysningerne pålægges ægteparret at betale det dobbelte beløb af bøden for at have fået et barn uden tilladelse. Desuden pålægges ægteparret at betale omkostningerne i forbindelse med myndighedernes søgen efter dem.¹¹

⁹ Begrebet "house church" anvendes om ikke-registrerede protestantiske trossamfund, skønt disse kan have hundredvis af medlemmer. "Underground-church" anvendes på ikke-registrerede katolske trossamfund, skønt myndighederne har kendskab til mange af disses eksistens. Human Rights Watch Asia, vol. 7, no. 7.

¹⁰ Læs nærmere om den religiøse undertrykkelse i Kina i Amnesty International, "People's Republic of China, Religious Repression in China", juli 1996, side 1-5

¹¹ Uofficiel oversættelse af familieplanlægningsregulativ dateret den 16. november 1996 fra byen Liuzhou.

Myndighederne har oplyst, at embedsmænd, der har anvendt sådan fysisk tvang, efterfølgende har gennemgået en såkaldt "genuddannelse". Regulativer forbyder køns-selektive aborter, men specielt på landet har der været øget brug af ultralydsscanning med henblik på at identificere pigefostre.

Bevægelsesfrihed og tilbagevenden

På trods af landets betragtelige størrelse har regeringen tidligere været effektiv i sin kontrol med og begrænsning af befolkningens fri bevægelighed. Dette skyldes fortrinsvis eksistensen af et effektivt identitetskortsystem, der imidlertid nu ikke fungerer optimalt på grund af de 100 millioner økonomiske interne migranter, der søger arbejde andre steder i Kina.

Regeringen giver som regel udrejsetilladelse til borgere, der ønsker at emigrere eller studere i udlandet. Tilladelsen har dog ofte været betinget af, at for eksempel studerende arbejdede i op til fem år for staten eller i en lejr inden udrejsen, ligesom der har været stillet krav om, at ægtepar, der udrejste sammen, udsatte eventuelle planer om graviditet.

Kinesiske studerende, der i udlandet har udført politiske aktiviteter i opposition til kinesisk kommunistisk ideologi, er blevet forment adgang til at vende tilbage til Kina. 80% af de kinesiske studerende i USA, der havde været aktive i USA i forbindelse med demonstrationerne på Den himmelske Freds Plads i 1989, blev frataget muligheden for at vende tilbage til Kina.^{xxxii} Tvungen eksil er blevet anvendt i voksende grad i de senere år blandt andet over for studerende og journalister, der dels er blevet presset til at forlade landet, dels nægtet indrejse eller truet med tilbageholdelser og fængsling, såfremt tilbagevenden finder sted.^{xxxiii}

Regeringen accepterer tilbagevenden af borgere, der er indrejst illegalt i andre lande. Dette gælder ikke kun for kinesere i Hong Kong men også kinesere, der er indrejst i andre lande.^{xxxiv}

Litteraturliste og citathenvisninger

China Death Penalty Log, January to June 1995, Amnesty International, 24. november 1995.

China. Death Penalty Continues to expand in 1995, Amnesty International, 8. december 1995.

People's Republic of China. Gross Human Rights Violations Continue, Amnesty International, februar 1996.

China State Secrets: A Pretext for Repression, Amnesty International, marts 1996.

People's Republic of China. Detention and Harassment of Dissidents before 4 June Anniversary, Amnesty International, 31. maj 1996.

People's Republic of China. "At least 1000 People Executed in "strike hard" Campaign against Crime, Amnesty International, juli 1996.

People's Republic of China. Religious Repression in China, Amnesty International, juli 1996.

People's Republic of China. Women in China: Detained Victimized but Mobilized, Amnesty International, juli 1996.

People's Republic of China. Law Reform and Human Rights, Amnesty International, marts 1997

Human Rights in the Apec Region: 1994, Human Rights Watch Asia, vol. 6, no. 13, november 1994, side 13-19.

China Keeping the Lid on Demands for Change, Human Rights Watch Asia, vol. 7, no. 7, juni 1995.

China. Religious Persecution Persists, Human Rights Watch Asia, vol. 7, no. 1, december 1995.

China. The Cost of Putting Business First, Human Rights Watch Asia, vol. 8. no. 7, juli 1996.

Caught between Tradition and the State, Human Rights in China, august 1995

China Human Rights Practices. U. S. Department of State, marts 1997.

China: Political Dissent - An Update. Research Directorate Documentation. Information and Research Branch, Immigration and Refugee Board, Ottawa, Canada, juli 1995.

Krænkelser af fagforeningsrettigheder 1996, Frie Faglige Internationale, Fagbevægelsens U-landssekretariat, 1996.

-
- i U.S. Department of State, 1997, side 1-2
 - ii U.S. Department of State, 1997, side 4
 - iii Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 28
 - iv Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 26
 - v U.S. Department of State, 1997
 - vi Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997
 - vii Ibid. side 6
 - viii U.S. Department of State, 1997, side 5
 - ix U.S. Department of State, 1997, side 6 og Amnesty International, "State Secrets: A Pretext for Repression", marts 1996, side 8
 - x Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 18
 - xi U.S. Department of State, 1997, side 6
 - xii Amnesty International, februar 1996, side 10 og Amnesty International, "State Secrets: A pretext for Repression", marts 1996, side 7-8
 - xiii Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 15
 - xiv Amnesty International, februar 1996, side 10-12 samt Amnesty International, "Deathpenalty Continues to Expand", 1995, side 1-5
 - xv Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 17
 - xvi U.S. Department of State, 1997, side 8
 - xvii Amnesty International, "State Secrets: A Pretext for Repression", marts 1996, side 1-9
 - xviii U.S. Department of State, 1997, side 4 og 7
 - xix Amnesty International, "People's Republic of China, Gross Human Rights Violations Continue, februar 1996, side 8
 - xx U.S. Department of State, 1997, side 3
 - xxi Ibid. samt samtlige rapporter fra Amnesty International, se litteraturliste
 - xxii Amnesty International, Law Reform and Human Rights, marts 1997, side 13
 - xxiii Amnesty International, "Gross Human Rights Violations Continue", februar 1996, side 2-6
 - xxiv U.S. Department of State, 1997, side 11-12
 - xxv Human Rights Watch, Asia, juli 1996, vol. 8, no. 7, side 11-12 og side 24-27
 - xxvi U.S. Department of State, 1997, side 22
 - xxvii Krænkelser af Fagforeningsrettigheder, Frie Faglige Internationale og Fagbevægelsens U-landssekretariat, 1996, side 74-78
 - xxviii U.S. Department of State, 1997, side 13
 - xxix Human Rights Watch, Asia, juli 1996, vol. 8, no. 7, side 18
 - xxx Ibid. side 18-20 og 27-28
 - xxxi Human Rights of China, "Caught between Tradition and the State, august 1995, side 35-36
 - xxxii U.S. Department of State, 1997, side 15-16
 - xxxiii Research Directorate Documentation, Information and Research Branch, Immigration and Refugee Board, Ottawa, Canada, juli 1995, side 9-13
 - xxxiv U.S. Department of State, 1997, side 15-16

